

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentulu:		Pretiuu insertiuniloru:		Corespondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A” in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl.— cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.		
„ „ „ „ 1/2 anu . . .	2 „ 50 „			
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . .	7 „ — „			
„ „ „ „ 1/2 „ 3 „	50 „			

Caracterulu supranaturalu alu crestinismului.

(Continuare.)

In istori'a filosofiei naturalismulu si rationalismulu se ieu in deosebite intielesuri. Noi insa privimu in naturalismu si rationalismu acelea eronate sisteme religioase, care in generalu nu admitu ordine supranaturala, si in specialu néga realitatea si trebuinti'a revelatiunei supranaturale si a gratiei divine. Doctrin'a acestoru sisteme o reasumamu in urmatórele trei puncte:

- Este cu neputinti'a si fora scopu a invetiá pre omu despre Ddiu si cultulu lui prin revelatiunea divina.
- Omulu nu póte ajunge prin Ddiu la cunoscinti'a si moralitatea, care trecu peste perfectiunea naturala, ci mai vertosu prin progresare continua ajunge elu in fine si trebue se ajunga totu binele si adevverulu.
- Ratiunea omului e atátu de independinta, in cátu Ddiu nu-i póte comandá credinti'a.

Tes'a prima néga símplu posibilitatea si practicabilitatea a ori ce revelatiune, si asia néga infaci-siarea veritatiloru nu numai celoru supranaturale, ci si a veritatiloru, pre cari mintea le póte cuprinde si cunosce de sine. Acest'a e celu mai extremu naturalismu, care se contrarieza chiar cu principiile rationali celea naturale; pentru cà lui Ddiu tóte sunt possibile, ce nu stau in contradicere cu fiinti'a sa nemarginuta; si e adevveru rationalu, cà intru nimicu nu se contrarieza cu bunatatea, intieptiunea si alte perfectiuni a lui Ddiu, ba din contra, togmai se potriveste fórte cu acestea, a invetiá pre omu adevverurile mai inalte, prin unu modu mai perfectu decâtu numai prin lumea visibila. Mintea singura póte affá aceste adevveruri numai dupa ostenéla indelungata si acoperite in multe erori. Nimicu dar nu erá asia de dorita si mai cu scopu, decatu se invetie pre omu Ddiu nu numai prin semnele celea mute a le naturei, ci se graiésca catra noi prin insusi cuventulu intru-patu, prin unulu nascutu fiulu seu, carele este stralucirea marirei si imaginea fiintiei lui. ¹⁾

Tes'a a dou'a contesta posibilitatea, cà Ddiu prin descoperirea si grati'a sa póte ridicá pe omu la mai inalta cunoscintia, amóre si fericire de cumu e cea naturala. Acésta constestare constitue fiinti'a religiunei rationale si naturale, dupre carea, ori ce cunoscintia, virtute si perfectiune din partea omului sunt imposibile, afora de celea cuprinse in natur'a lui. Se intielege de sine cà natur'a omului prin fortiele proprii si prin midilócele din ordinea naturala, nu se póte aventá la o perfectiune mai inalta, ci numai la perfectiunea naturala. Dar de aci inca nu urméza, cà se nu fí datu Ddiu omului capacitatea pentru cunoscintia si perfectiunea mai inalta. Insa la acestea omulu devine numai prin ajutoriulu revelatiunei, a carei posibilitate si necesitate sunt evidente, anume:

- Noi cunóscemu pre Ddiu din creaturile sale, si cu acésta cunoscintia naturala despre Domnulu universului concade si cunostinti'a cà Ddiu este cu multu mai perfectu decâtu ce-lu vestescu operele sale marginite, si noi ilu cunóscemu numai dupre marginirea nóstra.
- Mintea, insasi recunósce cátu de marginite sunt creaturile din timpu si spaciú; de aceea usioru prevede ea cà atotu puternici'a si bunatatea lui Ddiu nici pe de parte nu sunt desiertate in ele, prin urmare, elu le póte inavutí cu bunuri, ce pestrecu facultatile loru naturale.
- Totu asia prevede mintea, cà creaturile avendu esistinti'a loru dela Ddiu, necesarminte aterna dela elu, fiindu subordonate autoritatii lui, prin urmare Ddiule póte dá nu numai vietia naturala, ci le pote face capabile de o viétia mai inalta si de-o perfectiune, carea intrece natur'a loru.

Cu adevveratu, mintea de sine nu póte cuprinde fiinti'a si santiuni'a vietii supranaturale, insa dupa ce odata omulu s'a luminatu cu lumin'a revelatiunei, elu prevede posibilitatea, practicabilitatea si valoarea ei neprecalculabila, dar de alta parte prevede si aceea, cà Ddiu in daruirea acelei viéti supranaturale este liberu, si omulu nu-si póte formá nici o pretensiune asupra ei, dupa positiunea sa. Insuffletitu de acésta missiune subluma a omenimei, astfelu canta profetu imperatulu: L'ai facutu cu pucinu mai micu de cátu

¹⁾ Evrei I. 3.

angerii, cu cinste si cu marire l'ai incununatu pre elu. De aceea cu dreptulu ni póte demandá mantuatoriulu nostru: Fiti deseversiti, precum si Tatalu vostru celu cerescu deseversitu este.

In fine, mintea luminata de revelatiunea divina prevede cá în urm'a ratiunei séu a asemenarii sale cu Ddieu, omulu e susceptibilu pentru putere si luminare supranaturala. Elu desi este marginitu, si in actiunile sale spirituale e avisatu la sensuri, cu tóte acestea fiindu creatu dupre chipulu lui Ddieu, facultatile lui sunt nu numai susceptibile pentru totu binele si adevverulu, ci spiritulu lui continuu alérgea dupa isvorulu adevverului eternu, si nu se odihnesen, pana reintórce in sinulu lui Ddieu, deunde si-a luat u inceputulu.

(Va urmá)

Pentru istori'a Episcopiei Aradului.

Veteranulu si respectabilulu nationalistu Ioanu Arcosi ni impartasiesce unu articolu, in scopulu d'au usiorá problem'a consistoriulu aradanu in desdaunarea speselor pretinsa de famili'a Nicora, pentru sacrificiale aduse de vestitululu anteluptatoriu nationalu Moise Nicora, intru castigarea dreptulu d'au se institui episcopi romani in dieces'a Aradului, in locu de episcopi serbesci.

In legatura cu acestu articolu publicamu si unu documentu istoricu despre aceste miscari nationale, pornite la inceputulu secolulu presinte, — instanti'a data de clerulu si poporulu romanu din dieces'a Aradului, in 1814 la imperatulu Franciscu I.

Este de prisosu se accentuamu necesitatea d'au scrie istori'a episcopiei Aradului, acestui foculariu de cultura si civilizatiune la Romanii din Ungaria si Banatu; cáci trebue se-o spunemu, candu aparura in Transilvani'a cei trei lucéferi pe orizontulu literaturii romane: Clainu, Sincai si Maioru, totu atunci aparura in Banatu si Ungari'a la Aradu patru apostoli ai desteptarei nationale, Paulu Iorgoviciu, Constantinu Loga, Ioanu Mihutiú si Dimitrie Cichindealu, cei antai profesori la preparandi'a din Aradu, fundata la 1812 de imperatulu Franciscu. Dupa gimnasiulu din Blasiu, preparandi'a din Aradu are meritulu necontestabilu d'au fi celu antaiu institutu de cultura nationala la Romani. Aici au datu germinii sei ideia nationalitatii, ideia de independinti'a si autonomi'a ierarchica a bisericeii nóstre. Cei patru profesori preparandiali impreuna cu Moise Nicora pusera in miscare mai antaiu acésta ideia fericita, formandu in 1812, unu comitetu, pentru a cere dela guvernulu eliberarea bisericeii romane de usurpationile mitropoliei serbesci.

Articolulu Dhu Arcosi este urmatoriulu:

De multe-ori am eugetatu, cá, in interesulu nationalu si alu Episcopiei aradane romane, ar fi bine se se descrie istori'a lui Moise Nicora, deputatulu clerulu si poporulu din dieces'a Aradului; ba, ca respunsu la unu articolu din Banatu, publicatu in

foi'a „Albina“ am si descriu o parte din acea istorie, dar n'a vedutu lumin'a. Acuma apare necesitatea, d'au ne lamuri in acésta parte umbrósa a istoriei nóstre bisericesci, cáci altcum nu sciu cum va poté respunde v. consistoriu insarcinarei primite dela sinodulu eparchialu de estimpu cu privire la desdaunarea familiei Nicoresiloru, pentru spesele facute, la infintierea episcopiei romane aradane, de membrulu acestei familie, fericitulu de pia memoria Moise Nicora.

Eu tienu de detori'a fiacarui eparchiotu a comunicá ceea ce scie pentru lamurirea adevverulu si pentru a usiorá deslegarea problemei impuse v. consistoriu. Din acestu punctu de vedere voiu espune aci unele mominte ale istoriei apartinenta la acestu obiectu.

Teodoru Sierbanu, parochu in Sielau, vedindu cá Episcopulu Avacumoviciu e fórté betranu si aprópe de capetulu vietii, a consultatu pe Petru Nicora, cu care erá cuscritu, cá ar fi bine se se faca pasi preventivi pentru instituirea de Episcopu romanu in dieces'a Aradului, populata de romani, ér punerea in lucrare acestei ideii se se concredia lui Moise Nicora, fiulu, unu barbatu de-o rara capacitate si cu multu simtiu nationalu.

Intr'o conferintia privata, tata si unchiulu descoperindu intentiunea lor, Moise inca si-a datu consensulu pentru a incepe actiunea, dupa ce va avé date despre faptele episcopiloru serbi si plenipotentia legalisata dela clerulu si poporulu romanu adaogandu, cá in privinti'a speselor va cere indemnizare din venitulu episcopescu sub timpulu administratiunei scaunulu episcopescu, in sa spesele pretindu anticipatiune.

Resultatulu conferintiei a fostu, cá ei au castigatu plenipotentiele clerulu si poporulu, anticipandu dela ei si spesele, cu cari delegatulu Moise Nicora, parte singuru, parte cu vre-unu sociu de caletorie destinsu in poporu, in restimpu aprópe doi ani au adunatu din tóte partile locuite de romani date, cu cari a pornitu la Viena, de unde a dobanditu resolutiunea, dupre carea avemu astadi episcopu, cum s'a cerutu, romanu de sange si de inima.

Delegatulu Moise Nicora a mai statu in Viena, ca se véda ce va respunde Mitropolitulu serbescu, dupa ce dechiaratiunea lui repetita, cá romanii nu au barbatu cualificatu, a fostu respinsa de cancelari'a aul. cu a cea observare, cá daca metropolitulu nu afla barbatu cualificatu, ilu va aflá Maiestatea Sa. Cu acestu resultatu s'a reintorsu delegatulu Nicora dela Viena. Se póte eugetá, ce impresiuni neplacute va fi facutu in metropolitulu acésta miscare din partea romaniloru, pentru acea a si cautatu elu se nimicéscu cu ori ce pretiu puterea representantulu romanu.

Iosifu Putnicu, Episcopulu Paeratiulu (nascutu in Simandu din tata serbu si mama romana scia bine limb'a romana, si bunu cunoscutu cu officiantii publicii comitatensi) fiindu trimisu de administratoru in dieces'a Aradului, Moise Nicora a protestatu cu energia in contra acestei administratiuni neconforme cu

resolutiunea mai inalta, dechiarandu totodata că va face passii necesari la Maiestatea Sa. De aci au isvoritu tóte suferintiile si patimile lui Moise Nicora, aci jace caus'a pentru carea Petru Nicora si Teodoru Sierbanu au pasitu in publicu cu pretensiunile lor.

Administratorulu episcopescu avendu si ocaziune si modru a esoperá revocarea plenipotentiei, mai alesu prin influinti'a asupra clerului subordinatu, acestei revocari apoi s'a datu espicatuiunea de o perfecta multi-mire din partea romanilor cu administratiunea diecesana. Dupa acésta revocare, nu a trecutulu multu timpu pana unu naltu decretu aulicu a si enunciatu ca Moise Nicora se nu fie consideratu mai departe, ca reprezentantele clerului si poporului romanu, din dieces'a Aradului.

Moise Nicora in starea, in care se aflá, avendu a calatori pe Muresiu in susu, prin paduri si pedestru, si-a pusu unu pistolu micu in busunaru, si gatitu de drumu a intratu in ospatari'a la „Trei Regi“ (in Aradu) ca se dejune, dara aici i s'a intmplatu ce nu visase, prinsu si escortatu intre arme la comitatu, elu fú pusu in arestu. Cum si prin cine s'au inceputu aceste persecutiuni asupra lui M. Nicora nu se tiene de cestiunea presenta.

Petru Nicora, pentru acoperirea speseloru delegatului clerului si poporului, luase dela biserica reformata din Szarvas 2000 fl. séu 800 fl. m. c. ér Teodoru Sierbanu 200 fl. dela biserica din Siciu. Ei acuma vedendu sórtea delegatului Moise Nicora si perdiendu speranti'a de bine, au cugetatu se previna recercarea bisericiloru, in privinti'a pretensiuniloru lor, prin unu recursu, datu, nu-mi aducu bine aminte, aici la comitatu séu la Maiestatea Sa; destulu că din partea comitatului s'a denumitu o comisiune complanatóre, care a inviatu unu numeru insemnatu din preoti si din poporu, si pre Moise Nicora, pentru darea ratiociniului.

Moise Nicora a numitu pe toti dela cari primise bani si mie privatu mi-a spusu, si pe ce ii-a spusatu. Atunci, clerulu si poporulu fiindu intrebatu că, nu s'ar invoí pe calea pazei a escontentá pretensiunile de sub intrebare, toti au tacutu afora de parochulu din Radna, Cefanu, care din punctu de vedere nationalu erá pe langa escontentare, de si elu nu subscrisesse plenipotinti'a nici luase asupra sa vre-unu obligamentu, ma unii au facutu inca si imputari.

In asia giurstari, comitatulu a denumitu asistentu, care a inactionatu la tribunalu pe toti subscrisii la plenipotintia, judecandu-i la solvirea pretensiuniloru pre toti, afora de nemesi; ér' pentru esecutare, actele s'au trimisu la comisiunea amintita, care dupa multe probe, au raportatu că procederea mai corecta ar fi ca, protopresbiterii se deschida colecte de bani, fiacare in tractulu seu, precum in adeveru au si colectatu.

Adeveratu, calea acést'a, fora potere esecutiva, si fora zelulu recerutu, nu poté duce usioru la scopu. Deci venindu actele procesuali la cancelaria aulica, acést'a d'a dreptulu a aprobatu procederea comisiunei comitatensa.

Dupa suprimerea revolutiunei, Davidu Nicora, ca sucesoru a colindatu pe la comune, adunandu atestate contra sucesoriloru celoru subscrisi in plenipotinti'a data lui Moise Nicora, de si eu in nenumerate ronduri i-am recomendatu pacientia, promitiendu-i din parte-mi totu ajutoriulu gratuitu. A alesu astfelu calea procesuala, dandu caus'a in manile avocatului Cserepes. Procesulu acést'a va poté dá mai multa lumina asupra pretensiuniloru de sub intrebare.

Am amintitu mai susu că s'au facutu colecte de bani, si anume, candu s'a inceputu procesulu din urma, mi-se pare, dela protopopulu Chirilescu au incursu câteva florini, la Episcopulu Procopiu Ivacicovicu, de unde ii-a ridicatu avocatulu Cserepes. Si intielegandu că si protopopulu Danu din Curticiu, inca ar fi colectatu bani, eu din punctu de vedere nationalu, cercandu se me convingu, am intrebatu pe Danu, si mi-a spusu cumca elu a depuratu pretensiunea bisericeii, dar asta depurare au negatu-o clerulu si poporulu localu, pe langa acésta negatiune e proba obligatiunea originala, intrebuintiata de mine in procesulu esecutionalu.

Teodoru Popovicu, protopopulu Siriei, cu cuventulu mi-a descoperitu, că 400 fl. mi se pare m. c. a colectatu si a voitulu se-ii depuna la Episcopulu Ratiu, dar' acést'a a refusatu de-a-ii primí.

V. consistoriu deci cercandu cestiunea baniloru colectati, daca ii-a primitu ori nu ii-a primitu, asia credu eu, dela resolvirea acestei cestiuni va depinde intrebarea relativa la pretensiunea familiei Nicora, in privinti'a desdaunarei de spese facute la instituirea de episcopu romanu in dieces'a Aradului.

J. Arcosi.

Instanti'a clerului si poporului romanescu din dieces'a Aradului, data la imperatulu Franciscu I. a. 1814.

Neamulu si preotimea romanésca din dieces'a Aradului, de legea grecésca neunita, cu cea mai aplecata si creditiósá supunere ingenunchindu, indrasnesce a se rugá, ca dupa mórtea acéstui Episcopu, Pavelu Avacunovicu, dupa milostiva sa indurare, Maiestatea Vóstra se binevoiesca a le dá loru Episcopu de neamu romanu, cu sangele si cu inim'a romanu.

In tóte dilele privesce, si cu negraita simtire a inimei nimindu-se, vede purtarea de grige si inaltele orenduiele ale Maiestatii Vóstre, care ca unu adeveratu parinte le intocmesci pentru fericirea popóreloru supuse augustului sceptru; precum si scolele preparande din Aradulu vechiu, care pentru desteptarea si luminarea neamului romanescu s'au ridicatu din parintesc'a mila a Maiestatii Vóstre, neamulu romanescu si clerulu plinu de mangaiere, le-au primitu si inca cu atátu mai mare mangaiere, intru cátu in mai mare nadejde zariadia de a goni negur'a, carea la cea mai mare parte a preotimei si a neamului, asia le cuprinse mintile, cátu nu puteau se-si cunosca detorintiele sale catra Ddieu, nici catra monarchulu seu, nici catra patrie, nici catra celu de aprópe alu seu, nici catra sine insusi.

Ci ca nadejdea acést'a, carea acum numai ce a in-floritu, se póta aduce fructele sale si cátu de curendu se-i ajungemu secerisiulu, ca Maiestatii Vóstre se aduca creditiósii supusi, patriei catatieni vrednici si bune medulare neamului romanescu, de lipsa este o capetenie pastorésca de

neamulu seu, care se pórte grigea si se privegheze la luminarea neamului ca nu incredintiandu-lu si remanendu éراس in grigea acelorasi, cari pana acum la atáta numeru de omu au impedece si au intardiatu luminarea, séu nu cumva mijlociri protivnice prin acestia intrebuintiandu-se din tóte partile in patulu seu oprindu-o se slabésca, si se nu póta apoi veni la fructele cele cópte.

Nici odata dela Maiestatea Vóstra, nici dela cei inainte repozati imperati, n'au potutu cere acea indurare, ca pre neamulu romanescu, carele cu limb'a, cu nasterea, cu obiceiurile si cu portulu fórte se deschilinesce de celelalte neamuri supuse a terei, se-ii aduca la asemenea trépta a culturai si a invetiateriloru cu celelalte neamuri.

Ne spunu tabulele legiloru, pline sunt si istoriile de marturii, cumca insasi mam'a tiera unгурésca, pre neamulu acest'a romanescu, mai vechiu decâtu sine, l'a tienutu si l'a crescutu ca pre unu fiu alu seu, ne cautandu la deschilinierea limbei si a legii.

Cu dreptulu putemu intrebá de aici: de ce dar pre langa atátea grigi nu a urmatu nici o nadejde? De ce neamulu romanescu de abia a ajunsu la trépta cea mai de josu a invetiaturiloru? De ce in tóta monarchi'a austriaca cei mai cumpliti facatori de reu sunt romanii? De ce neamulu acest'a mai totu deuna este gata la turburari din laintru? De ce la romani, vecinii unulu de altulu nu-si potu pastrá lucrurile sale? Raru este se fia romanulu lucratoriu, raru asisderea si norocosu.

Augustule imperate, si apostolice craiu! Da-ne indrasnéla ca cauzele cele adeverate a tuturoru intemplariloru séu reutatoru acestor'a, de cari omenirea se infioréza, cu fiasca credintia se le insiramu.

Departata se fie tota uratiunea si tóta pism'a neamului romanescu si a clerului, catra neamulu serbescu, fiindu totu de o lege cu sine si avendu asemenea dreptate a terei. Ci totu de am trebui se spunemu, ce e dreptu, caus'a mai sus spuseloru urmari rele nu este tocmai neamulu serbescu, ci cu adevratu privilegiile acelei parti a neamului acestuia, cu milostivire daruite, care sub imperati'a repositului imperatu Leopold I., cu patriarhulu si metropolitulu loru Arsenie Cernovici, au venitu la anulul 1690. in partile celea supuse santei corone a terei ungresci sub acea augusta ingaduintia, ca prin biruitorele cesaro-craiesci arme, cu ajutoriulu lui Ddiu, de nou se se duca in tieneturile si lacasiurile ce le-au avutu mai de nainte, si vrasmasii mai curendu se se isgonésca de acolo.

Nu dora ne insielamu, séu mai vertosu fiindu cà tóte privilegiile, cari au impedece dreptulu altuia, remanu fora de nici o putere, — tóte relele mai susu pomenite nu inalteloru ingaduintie séu cuprinderiloru dateloru privilegii si cesaro-craiesciloru inalte privilegii, ci cu totul clerului celui mare serbescu le ascriemu, carele cu vicléna maestrie sub form'a privilegiiloru facandu intrebuintiarea a cautatu si lucratu ca nesimtitu se insiele si se prinda pre romani in lantiulu seu, cari romani din preuna cu clerulu seu, pentru prosti'a si nesciinti'a sa, fiindu cà de o lege sunt, n'au priceputu insielatiunea serbiloru, si de abia in diu'a de astadi s'a desteptatu din somnulu celu pagubitoriu. Dreptu aceea mai marii clerului serbescu vediendu bunatatea romaniloru cea prosta, si facandu intrebuintiare de densa, au lucratu fora romani pentru romani, cum au vrutu ei, cà nu a fostu nimenea pana acuma, care se le stee improtiva, si se-ii impedece de a cautá cu scaderea altuia ridicarea sa, precum au lucratu mai marii clerului serbescu cu romanii.

Inascut'a dreptate a Maiestatii Vóstre, cunoscandu-o neamulu si clerulu romanescu de legea grecesca neunita cu aplicate genuche, le pune acestea prea inaltei priviri, ca se binevoiesca a aduce drépta judecata.

Romanii cu locuinti'a in partile Ungariei cele din colo de Tisa, si in totu Ardealulu, care de demultu se chiamá Dacia, mai nainte de a luá unгурii stapanirea in partile acestea, cu multi ani sunt mai vechi.

Nici nu este indoiéla, cà romanii, cari si astadi in limb'a loru se numescu romani, dóra nu ar trage inceputulu loru dela coloniile romaniloru aduse in Dacia, care in dilele alergarei neamuriloru cei universale, cu venirea atátea neamuri varvare, precum numele si stapanirea si-a pierdutu, asia si limb'a si portulu, prin jalnica tulburare ca acést'a a desradacinatu, in sa mai pucinu nati'a romanésca intru finti'a sa nu a incetatu. Cà remasitiile colonieloru vechiloru romani, cari de alte neamuri atunci se chiamau Vlachi, venindu unгурii, cu virtutea sa ii-au trasu catra sine, si cum pre alte neamuri care le-au aflatu aici, asia si pre romani lasandu-ii in lacasiurile loru, ii-au priimitu in societatea si sórtea loru cu sine.

Cumca legea cea crestinésca mai nainte de ajunge alergarea cea universalá a neamuriloru catra sfersitul veacului alu 4-lea in partile de médienópte ale imperatiéi Romaniloru, precum si tocmai in cetatile cele de scaunu, in Roma si la Constansinopolu, a fostu infiptu radacin'a sa in Dacia, nici o indoiéla nu este. Pentru cà cu priveghiarile Marelui Constantinu imperatulu si a urmatoriloru lui, gonitu fiindu intunereculu paganatatiei, pretutindenea popórele, in cátu tienea imperati'a Romaniloru, se luminase cu stralucirea invetiaturéi lui Christosu.

Cunoscandu romanii de mai nainte adevéruulu celu educatoriu de fericire, prin tiraniile muncei Varvariloru, nici cum nu se retrasera la retacirea paganatatiei. Apoi, desi pana a tienutu imperati'a varvaricésca nimica dupa legea grecesca, de facia nu se slugiá, nici putea se fie, dara totu nimenea nu le póte tagadui, cumca prin slujbe private crestinesci, ce le faceau romanii si alte popóre supuse, pre ascunsu, nu ar fi domolitu obiceiurile Varvariloru si n'ar fi datu cauza si ocazie de au trecut si ei in legea crestinésca, care se póte marturisí din istorie si monumenturi.

Intrebe-se intru sine ispititorii ispititoriloru vechi de acést'a cátu le place. Adeca mai nainte s'au plecatu unгурii bisericeii apusului séu latinesci, ori bisericeii resaritului séu grecesci? Candu acést'a pucinu se atinge de scopulu nostru despre supusi, socotimu a fi destulu alaturandu aici, cumca mai nainte de S. Stefanu I. craiu alu Unguriloru, slujb'a legéi crestinesci cea privata, de carea mai susu s'a disu, in partile ungresci celea din colo de Tisa si in Ardealu, érá dupa obiceiulu resaritului, avendu si episcopi, cari in cele duhovnicesci erau supusi instructiei Patriarhiloru dela Bisantiu, precum acést'a numai cu o dovada se póte marturisi, dela impartirea imperatiei Romaniloru intre fii Marelui Constantinu in imperati'a resaritului si a apusului. De vreme ce neincetat'a certare mai pana la sfersitul veacului 11 intre curtea Romei si intre curtea Constantinopolului de stapanirea duhovnicésca, si cu totul inea neseversita, ce se atinge despre dogmele credintiei in bisericea latinésca si grecesca, care intre bisericea a pricinuitu despartire si despicare, ce se dice schisma, acésta deunire in veaculu alu 16-le prin soborul dela Trident cu totul sfersindu-se, s'a intarítu, ca curtea dela Roma se aiba jurisdicctie adeca stapanirea sa preste provinciile apusului, érá curtea Constantinopolei (Bisantiului) preste provintiile resaritului a imperatiei Romaniloru.

Dar insasi deunirea pentru stapanirea duhovnicésca, carea mai vertosu in curtea Romei si a Bisantiului a strabatutu, ce se atinge de clerulu celu micu si de poporulu crestinescu, nu a facutu atáta deschiliniere cáta se vede astadi. Randulu prelatiloru a preotimei cei inalte, numai ce se atinge de clerulu celu mai mare a religiei latinesci dela scaunulu stapanirei Romei s'a introdusu cu multu mai in urma, érá mai vertosu din temeiurile legéi crestinesci, alegerea Episcopiloru este asediata prin insasi comunitatea, apoi dupa aceea dela capetenie lumesci, care se face pana in diu'a de astadi in acésta apostolicésca craime.

Adevératu este, cumca locuitoriloru terei ungresci de legea bisericeii resaritului, mai nainte de timpurile acele, in care neamului serbescu s'au datu privilegiile, li s'uu psu

Episcopi prin Craii apostolicesci, si că acești Episcopi asemenea privilegiu au avutu cu clerulu celu mai mare catolicescu, legile tiei marturisescu, fiindu că precum arata articolulu alu 4-le an. 1574, Rutenii si Romanii de aceea nu au datu Episcopiloru catolicesci dieciuéla, pentrucă aceea o dau Episcopiloru si preotiloru, de legea sa. Si cumca acést'a, Romanii din districturile Bereteu, Bistritia si Laesiagu, inca la inceputulu veacului alu 18-le asia au lucratu, ne arata articolulu 85. din 1723, că ei Episcopului dela Orade nu au vrutu se-i dea dieciuéla.

Deci ticalóseloru timpuri, in care dupa batai'a dela Mohaciu cu Turcii, cea mai mare parte unguresci, adéca tóte partile cele din colo de Tisa si Banatulu au gemutu mai 200 de ani su jugulu Turciloru, séu rupte fiindu dela trupulu tiei unguresci, a fostu supuse stapanirei Principiloru Ardealului, acestoru impregiurari are de ascrie neamulu si clerulu romanescu, de ce nu au avutu Episcopi din neamulu seu.

Si acést'a este urgi'a aceea, dela care s'a trasu moji-ci'a si neinvetiatur'a clerului si a neamulu acestuia, că au fostu numai pe sine insusi lipsiti si ca nisce parasiti dela tota mestecarea cu fiii cei mai luminati ai patriei, si dela invetiaturile cele inalte opriti fiindu, de abia au potutu pastrá, prin povestire cu gur'a si prin intrebuintiarea cartiloru bisericesci, ba si de aceste pucine sunt, nisce schintee a caracterului romanescu si a legéi crestinesci, cu care se deschilinescu de dobitócele necuventátóre.

(Va urmá.)

Langa CRISIULU ALBU in Iuniu 1878.

In ultimii nri 24 si 25 ai acestei gazete, marturisescu, profundu m'au petrusu referadele dela *Gurahontiu* si *Iosasielu*, despre canonic'a visitatiune a Inaltu Preasantiei Sale prea bunului nostru Episcopu, a acestei *viue epistole a Providentiei*, tramisa multu cercatiloru Romani ortodoxi, din dieces'a Aradului.

Voiescu inse, cu permisiunea On. Redactiuni, a completá susu disele referade, cu unele momente remarcabili, ce vediu, că nu sunt notate in aceleasi, si anume.

Luni, in $\frac{5}{17}$ Iuniu la $8\frac{1}{2}$ óra a. m. venindu, I. Prea Santia Sa din drumulu Buteniloru, la marginea teritoriului Gurahontului, fú asteptatu si salutatu de deputatiunile comitetelor parochiali a loru 8 parochie apropiate, — apoi precediendu banderulu de calareti, succediendu trasurele, cales'a Inaltului Prelatu ajunsa naintea santei biserici. Nu voiescu a retacé, că erau „*proprio motu*“ si notabilitati ne ortodocse, caroru pentru semnele de omeni culti, ce manifestara, li se esprima publica recunoscentia.

Inaintea s. biserice érá improvisata o alea, asternuta de iérba verde, si ambe lature incinse cu arbusti verdi desi.

In decursulu s. liturgie celebrata in acea memorabila di pentru noi, am esperiatu acea *prea dorita*, — dar pana acumu, la vechii nostri prelati, in vanu cercata natura — că *I. Pr. Ssa posiede extrem'a afabilitate apostolica*, in câtu pre neci unu iereu conlurgisante pentru careva mica smintéla, nu-lu infrunta cu duretia.

Respusurile s. liturgie s'au executatu de scolarii si adultii, energindu-ii presbiterulu docentu Lupsi'a din Bodesci. Inimele ómeniloru de bine, palpitau de bucuria, vediu, cum bunulu si zelosulu pastoriu spiritualu scie atrage la scola si cas'a lui Dumnedieu chiaru si pre adulti!

Dupa prandiu, procediendu In. Pr. Ssa catra Halmagiu, la puntea si piati'a Iosasielului fú asteptatu si salutatu cordialminte, de o lume de ómeni; apoi avendu a trece prin neinsemnat'a comuna Baltele, strad'a aceleia, dela una extremitate a comunei pona la cealalta, fu prin fidelii nostri, de bucuri'a marelui Archipastoriu, — plantata de ambe lature cu arbusti verdi.

La limitea (hotaru) comunelor Baltele-Guravalei (an-

tic'a fruntaria a Tranniei) érá improvisatu unu spatiosu baldachinu de arbusti verdi, unde *Barbatulu doririloru* érá asteptatu de multe comune din ppresbiteratulu Halmagiului, — si la fericita ajungere, salutatu de parochulu din *Plescuti'a*.

Voiescu a vorbi ca marturu oculatu, si fiindu că, de aci au retornatu acasa, spunu numai atátu, ce din funte securu am intielesu, că *acuprinderea* (primirea) *Halmageniloru fú grandiosa*. Acestea, notandum bene, s'au templatu tóte luni dupa ss. Rossalie.

Oh bunule Dómne! Ce stramutare!

Molatec'a poporatiune de pre aici, cari si acum pórtá in tipulu seu venetariile sclavagiului seculariu din dulcea presentia a Inaltei Pérsonalitati, si parte din rar'a elocuentia ce unii avusera fericire a audi Luni in Gurahontiu, ca prin divina schintee s'au *electrisatu*.

Si fiindu că ni se promisese, că Acél'a, carele este *marginea doririloru nostre*, in returnare ne va visitá Marti, dupa esitulu cultulu divin, — Balteui s'au angagiatu a conservá baldachinulu celu memoratu in intregitate si a plantá prospeti arbusti de a lungulu comunei loru, er' Iosasielenii, construindu unu *imposante arcu de triumfu* la marginea comunei, pre unde avea se intre *Preadoritulu Archiereu*, dela arcu incependu au improvisatu pre strad'a principale o alea de arbusti desi in distantia de preste 300 metri pana la usi'a s. biserice. — Acestea tóte s'au facutu Marti.

Mercuri, de si érá di de lucru, numai dupa nume a remasu, — dar' in realitate fu di de mare festivitate.

Pre la or'a 9. a. m. strad'a principala si piati'a Iosasielului érá acoperita de o mare de publicu, pamentulu tuná sub petiórele banderieloru si trasurele a 10 comune parochiale.

Dupa prandiuu facutu asta data a *la fourchette* banderiele totoru parochieloru urmate de tóte trasurele, in frunte cu Dlu Adm. protopresbiterale *Beldea*, se indereptara spre extremitatea ppresbiteratului nostru Ienopolei, din susu de Baltele.

Cu ajutoriulu Proniei ceresci la $6\frac{1}{4}$ óra p. m. Inaltulu prelatu ajunge. Este cu entusiasmu salutatu de Dlu adm. ppralu, — caruia i se respunde gratiosu, — si numai decátu cu precedentia banderieloru de calareti, si succedentia numeróseloru trasure, intrunu momentu, *Preadoritulu Ierarchu* este ajunsu sub arculu de triumfu in Iosasielu. Aci piati'a si strad'a numai potea cuprinde multimea fidele. — Dlu Campianu salutá pre Kyriarchulu natiunale, cu cuvente rostite cu vigore, precumu numai din pieptulu unui orthodoxu potu esí, carele pronuncia cuvente cu spiritulu si adeverulu din inima. Desi indesuéla érá mare, am observatu si dame orthodoxe presentandu buchete de flori bunului Archipariante.

Marimea Sa multiumesce pentru onorile si alipirea aretata, si invita fidelii a merge la s. biserica.

Sacrulu cuventu tienutu in faci'a eclesiei si esamenulu scolasticu s'au descrisu dejá.

La notariulu locale Kyriarchulu, cu inalt'a suita partecipá la o splendida merenda (ujina).

Diu'a decliná spre séra si sér'a spre nópte, dar' inimele fidele, aprinse de dorulu de-a vedé pre Archipastoriulu, nu cunoscú nópte, că-ci sufletele loru sunt iluminate de splendórea Inaltei persóne. In Iosasiu, Holtmiziesiu si Dieciu nópte a fostu intimpinatu si salutatu Archipastoriulu de fidelii, — si in totu loculu s'a intretienutu câteva minute *consolandu si invetiandu*, multiumindu si binecuventandu.

Joi a binevoitu gratiósu a celebrá s. liturgia in Dieciu. Dupa prandiu a mersu la protoiereulu Gurbanu. Inchiaieu, pronuciandu susu si tare, că pana ce paseri voru cantá in aeru, pana ce pesci voru notá in ape, pana suflete de orthodoxi romani vor fi pre aici, se va laudá si glorificá acestu Preademnu Archipastoriu cu epitetulu Marele Archiereu Ioane Metianu! Proni'a cerésca se-lu conserve la multi ani.

Altu martoru oculatu.

Ingropaciunile la deosebite neamuri.

Sub acestu titlu „la Revue Scientifique“ din Paris da urmatórele amenunte interesante, pe cari le estrage dupa unu studiu dintr'o gazeta americana.

Nu mai sciu care filosofu spunea că elu bagase de seama cumca omenii sunt prin firea loru porniti a dá mai multa consideratie unui omu dupa mortea lui decatu in viétia. De câte ori cu adevratu nu s'au vediutu omeni injurati si prigoniti in viétia si dupa morte stimati si laudati! Daca te multumesce se fii bine cu cati-va omeni, poti, dar daca vrei se fii bine cu tota lumea si toti omenii se te ierte, trebuie se mori.

Nici-odata si nicairi nu s'au pututu gasi unu poporu catu de primitivu, catu de selbaticu, care se n'aiba si elu datine de ingropaciune. Obiceiulu ingropaciunii pare a fi esentialu unu obicei alu neamului omenescu. Acolo unde incetéza a se mai vedé acésta urma, incetéza si urmele omenirii, căci nici unu neamu de dobitoce nu arata si nu-si dá vr'o ingrijire pentru cei morti. Analele raseloru omenesci se tiesu prin urmele mormintelor ce datéza dintr'o vreme multu departata de period'a istorica, si cari adesea, chiar pentru omenii de sciintia cei mai priceputi, pentru cei mai dibaci archeologi, sunt nisce ghicitori peste putintia de deslegatu. Suntemu legati de trecutul celu mai intunecosu si celu mai departatu printr'unu siru nesfarsitu de morminte, si aceea ce putemu se mai scimu despre multe nenumerate popore, e că sunt de multe veacuri mórte si ingropate. Acésta ghiulea rotunda, care se invertesce de atâtea mii de ani in chaosu, cu sutele de mii si de milióne de locuitori ai sei, nu este decatu unu nemarginitu cimitiru. Cei căti traiescu pe fati'a pamentului in diu'a de adi sunt póte a mii de milioane parte din numerulu nesfarsitu alu acelor'a pe cari i-a inghititu pamentulu panacama. Pamentenii toti ar fi o mana de ómeni pe langa stramosii loru căti s'au dusu pe cealalta lume.

Lasandu d'oparte aceste consideratii, se ne întórcemu la obiectulu nostru. Neamulu omenescu in trei feliori mai cu deosebire si-au ingrigitu mortii: imbalsamarea, arderea si ingropaciunea.

Celu d'antaiu felu nu erá particularu Egipteniloru, dupa cum in deobsce se crede, Mumii s'au gasitu si in Mexic, si Peruvienii cei vechi, dupa cum marturisesc Garcilasso de la Vega si dupa cum povestesc Prescott, pastrau trupurile mórte ale regiloru lor cu se obicinuesce si in resaritulu Europei. In templulu sórehui la Cuzco, acesti monarhi erau pusi, par' c'ar fi traitu inca pe jetiuri aurite, gatiti, frumosu, cu manele incrucisiate pe peptu si cu capulu aplecatu, ca si cum ar fi vrutu se salute pe reginele lor, santite ca si densii si insirate intr'unu altu rendu de jetiuri fatia cu jetiurile regiloru. Guansii, aborigenii din insulele Canarie, si-imbalsamau intr'unu chipu grosolanu mortii; le scoteau maruntaiele, le uscau trupurile la ventu, le acoperea cu unu felu de cleiu si, infasiandu-le in pieri de capra, le inchideau apoi in ladi de lemn.

Egiptenii in sa desavérsira chipulu imbalsamarii, turmandu in tieseturile trupuriloru mórte balsamuri cari opreau putrejunea. Astfelu imbalsamate in grupuțiile lor, trupurile mortiloru egipteni, s'au socotitu cum că s'ar urcă la numerulu de 400,000,000. Erodót si Diodor din Sicilia, dar mai alesu celu d'antatiu, a deslusitu cu d'amenuntulu chipulu cum Egiptenii si-pastarau mortii si tocmái de la Erodót aflamu că imbalsamarea mortiloru in Egiptulu vechiu erá unu mestesiugu si o treaba de negustorie regulata. Imbalsamatorii scoteau din harca creerii, din pencece maruntaiele, apoi locurile góle le umpleau cu balsamurile lor, si lasau in urma trupulu mortu se jaca in *natron* si in *carbonat de soda* siepte dieci de dile. Scoteau in urma trupulu imbalsamatu, ilu spelau cu ingrijire, ilu infasiurau in bete de inu subtire cleite si ilu bagau intr'o lada de lemn taiata dupa trupulu omenescu. Mai erau apoi si alte

chipuri de imbalsamare mai eftina; dar ori-si-cum pretiulu erá cam de la 45 pana la 10 mii de franci dupa banii din diu'a de adi.

Cu incetulu, imbalsamarea a pieritu din obiceiurile omeniloru, desi chiar pana in diu'a de adi pe alocurea totu se mai imbalsameaza câte unu mortu. Dar unu altu chipu de ingrijire a mortiloru, cu tóte că totu asia de vechiu ca si imbalsamarea, si adica arderea mortiloru, e póte in ajunu de a luá érași locu in obiceiurile omeniloru, mai cu seama in partile cele mai civilizate ale lumii nóstre pamentesci.

La ce vreme se fi inceputu obiceiulu arderii mortiloru si unde anume, este fórtre greu, e aproape peste putintia a se spune. Celu pucinu, dupa câte se sciu, Grecii cei d'antai adoptara si practicara arderea mortiloru, de si aveau si obiceiulu ingroparii. Candu trupulu mortulu erá se fie ingropatu, erá pusu intr'unu vasu de caramida séu de óla de pamentu si ast-felu erá scosu afara de din cetate si ingropatu. Candu trupulu mortu erá se fie arsu, ilu puneau pe unu rugu aprinsu in fati'a prietiniloru si rudelorlu lui. Osele incenusiate erau strinse in urne, si urnele se puneau in mormintele de pe marginea drumuriloru ce mergeau catra orasiu. Arderea mortiloru are mari folóse pentru starea sanatatii orasielor, in sa de óre-ce, tocmái pentru asta, chipulu acest'a de ingrijire a mortiloru merita o deosebita luare aminte, lasandu pentru alta data a vorbi mai pe largu despre densulu, trecemu inainte la esaminarea altoru chipuri de ingrijitu mortii. (Va urmá.)

D i v e r s e .

* **Esaminele publice**, la institutulu pedagogicu-teologicu din Aradu, s'au terminatu Sambata in 24. Iuniu, urmandu duminica in 25. Iuniu, rugatiunea de multiamita. La esamene au asistatu continuu Inaltu Preasantitulu Episcopu Ioanu Metianu, Dniú Vincentiu Babesiu, Dr. Paulu Vasiciu, G. Vasilieviú si Georgiu Popa, ca delegati din partea consistoriului pentru a controlá metod'a de propunere si progressulu eleviloru intru invetiamentu. Au mai cercetat esaminele din candu in candu si alti respectabili domni, precum: V. Paguba, M. B. Stanescu, V. Belesiu, I. Belesiu, Dr. Oncu, J. Botto, Ignatiu Papp, etc.

* **Aduarea generala a asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu** s'a convocatu in opidulu Simleu pe diu'a de 4 Augustu st. n. 1878.

„**Abecedariu mecanicu**. Acestu micu instrumentu, destinatu a aduce cele mai mari servitii in scolele elementare, e formatu dintr'o cutie simpla de lemn, gaurita pe deosebitele sale fecie de nisce mici ferestru. Cu ajutoriulu unui mecanismu ingeniosu, incepatoriulu face se apara in acele ferestru, vocalele ce-lu invéti'a se accentueze. Acestu pasu indeplinitu, se procede la compunerea cuvintelor. Printr'o noua miscare a masinei, unu „a“ apare si remane ficsu la una din gauri, pe candu celelalte consunante trecu pe rendu si se punu inaintea lui, formandu silabele: *ba, ca, da* etc. pe cari copilulu invéti'a a le pronunúia una câte una. Pe o alta facia a cutiei, elu citesc cuvinte ce servescu ca recapitulatie a celor cinci combinari a le metódei de lectura. Cu ajutoriulu acestei mici masine, copilulu invéti'a multu mai iute a ceti, de cátu daca i-s'ar aplicá metod'a ordinare, si are unu interesu cu atátu mai mare a se eseritá, cu cátu miculu aparatu i-se pare o jucarie. (Rom. lib.)

* A aparutu de sub tipariu a IX. fasciora a „*Istoriei Resbelului Orientalu*“ de Dniú A. Laurianu, Manliu si Mironu, in Bucuresci. Cuprinde: Explosiunea monitorului Kivzi-Rahman; Imperatulu Alesandru in Ploiesci; Trecerea Russiloru preste Dunare la Galati; Russii in Dobrogia; Trecerea peste Dunare la Zimnicea. Ilustratiuni: Principele Gorciacoff; Cufundarea monitorului Kivzi-Rahman; Trecerea la Zimnicea.

† **(Necrologu)** Constantinu Comlosianu notariu comunalu in Micalac'a in numele seu, si a filorlu sei Luc-

retia, Silvia, Coriolanu si Valeriu, precum si in numele comnatiloru si cumnateloru Elen'a Marcu nasc. Cociub'a cu sotiu lu ei Dimitrie Marcu par. gr. or. in Birchisiu, Victori'a Dimitrescu nasc. Cociub'a cu sotiu lu ei Terentiu Dimitrescu par. gr. or. in Peciu'a romana, si a tuturoror consangenuiloru face cunoscutu cu inima infranta, ca iubita sa sotia respective buna mama, mastera, si sora **Hermin'a Comlosianu, nasc. Cociub'a**, dupa unu morbu indelungatu, la ^{26. Iunie} ^{8. Iulie} 1878. in alu 31-le anu alu vietii, si alu 3-le anu alu fericitei casatoriei sale, si-au datu sufletulu in manile facatoriu lu seu. Osamintele fericitei se voru in mormentá in ^{28. Iunie} ^{10. Iuliu} a. c. dupa meadiadi la 3 óre. Se-i fie tierina usiora, si amintirea in veci! Micalaca, ^{27. Iunie} ^{9. Iulie} 1878.

Anunciu.

Subsemnatulu auritoriu se ofere onor. comunitati bisericesci spre a face auriturile cele mai solide la tóte ramurile sculpturei, cu deosebire la temple si icóne sante.

Dreptu garantia potu produce preste 25 de atestate dela comunitati bisericesci orientale si catolice din tiera, provocandu-me totodata cu deplina incredere la lucrulu ce l'am indeplinitu in bisericile respective.

Vasiliu Dereste,
auritoriu in Aradu.

NB. Se da desluciri si informatiuni in negutiatori'a „Goldstein Herman“ piatia principala nr. 25.

Concursu.

Pentru deplinirea parochiei devenita vacanta prin mórtea parochulu Ioanu Popoviciu din **Gy.-Varsiandu** in Protopresbiteratulu Chis-Ineului se escrie concursu cu terminu de alegere pe Duminic'a din **23. Iuliu st. v. a. c.**

Emolumintele sunt: una sesiune de pamentu comasatu, dela fiecare casa cu pamentu câte o vica de gráu si una de cucurudiu, precumu si stótele indatinat dele siervitiile preotiesci.

Doritorii de a dobandi acésta parochia, au a-si substerne recursele lor, provideute cu documentele prescise in statutulu organicu pona la 20 Iuliu a. c. st. v. la Dnulu protopresbiteru tractualu Petru Chirilescu in Chitichazu (Kétegyháza; Comitatu Bichisiului.) Preotii santiti voru ave preferintia; se observainse, ca la acésta parochia se afla si unu capelanu, asia dara, daca altu recurrentu ar fi alesu si intaritu, va fi datoriu a dá capelanulu una a treia parte din sesiune si din tóte venitele parochiali pona la promovarea acestuia.

G.-Varsiandu 18 Iunie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Petru Chirilescu**, protopresbiteru si inspectoru scolariu.

1—3.

Concursu se escrie pentru ocuparea postulu docentulu la scóla confensionala din **Jancahidu**, Cottulu Torontalu, post'a ultima: Nagy-Becskekerek, cu terminu de alegere pe **15 Augustu** a. c. vechiu.

Emolumintele sunt: 350.f. v. a.; 4 jugere pamentu aratoriu class'a prima; cortelu liberu cu gradina intravilana si jumetata jugeru gradina estravilana; 10 carausii gratis dela comuna pana la Becihereculu-mare; 7 orgii de paie pentru docinte si scola, avendu docintele a suportá darile pamentulu.

Daca docintele nu voiesce a usufructuá pamentulu

scolariu de 4 jugere, comun'a i-ofere anualminte pentru acel'a 50 f. v. a.

Recurrentii au a-si instrui recursele conformu statutulu organicu adresande si trimitiende comitetulu parochialu in Jancahidu, si pana la terminulu alegerei a se presentá in un'a dumineca séu serbatóre in s. Biserica de acolo spre aratarea destaritatei lor in cantaru, fiindu docintele si cantoru bisericescu

Jancahidu 26. Juniu, 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiterulu: **Vincentiu Sierbanu.**

1—3.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu la scóla gr. or. confesionala din **Dubesci**, protopresbiteratulu Hasiasiului, comitatulu Carasiului, se escrie concursu pana la **20. Iuliu st. v. a. c.** in care diua se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt: 114 fl. v. a. in bani gata, 36 meti de cucurusu in bómbe, 8. orgii de lemne din cari se incaldiesce si scóla, 2. lantie de pamentu estravilanu fenétia, locuinta libera cu $\frac{1}{2}$ lantiu de pamentu intravilanu.

Recurrentii au a tramite recursele lor instruate in sensulu statutulu organicu, si adresate comitetulu parochialu, parintelu protopopu si inspectoru cerc. de scóle, **Georgiu Cratiunescu**, in Belincz p. u. Kiszető.

Dubesci, 11 Iunie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Georgiu Cratiunescu**, prot. si inspect. cerc. de scóle.

1—3.

Pentru ocuparea parochiei vacante gr. or. din comun'a **Sadov'a noua** cu filialulu **Slatin'a mica**, comitatulu Severinulu se publica concursu cu terminu pana la **finea Iuliu**.

Emolumintele sunt: stol'a si birulu indatinatu, un'a sesiune completa de pamentu aratoriu si fenatiu situata in teritoriulu amenduror comunelor, cuartiru liberu in ambele comune cu grajdu pentru vite si cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu au se substérna petitiunile prin oficiulu protopresbiteralu din Caransebesiu adresate sinodulu parochialu din ambele comune, instruate in intelesulu stat. org. si a normativelor consistoriale.

Sadov'a si Slatina, din [siedintia] 18. Iunie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu preon. domnu protopresbiteru tractualu.

1—3.

Se escrie concursu pentru parochia devenita vacanta in **Borloveniu vechiu** cu filia **Borloveniu nou**, comitatulu Severinulu in protopopiatulu Mehadié, la care parochie deja este si unu capelanu, in terminu de **6 septemani** dela I publicare.

Emolumintele inpreunate cu acésta parochie sunt, o sesiune completa de pamentu de 34 jugere, pentru biru si stola dela Borloveniu vechiu 145 fl. si Borloveniu nou 80 fl. afara de nunti si de alte functiuni.

Doritorii de a ocupá acésta parochie, au de a substerne recursele lor instruate in sensulu statutulu organicu si normloru consistoriale adresate comitetulu parochialu prin Muttu On: Domnu adm: protopop. Ioanu Stefanovicu in Mehadia pana la terminulu prefiptu, cáci cele dupa espirarea terminulu nu se voru considerá.

Din siedinti'a comitetulu parochialu estra ordinaria tienuta in Borloveniu vechiu in 15 Iunie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu cumine: **Ioanu Stefanovicu**, administratoriu protopresbiteratulu.

2—3.

Se escrie concursu pentru ocuparea posturilor invetiatoresci la ambele scóle poporale din comuna *Siclau*, protopresbiteratulu Chis-Ineului, comitatulu Aradului, cu terminu de alegere pe diu'a de s. Ilie adeca: pe **20. Iuliu a. c. st. v.**

Dotatiunea anuala va fi de o potruva pentru ambele clase si anume pentru una: a) salariu anuale 350 fl. v. a. b) spese pentru conferintie 5 fl. v. a. c) siepte orgii de lemne din care are a se incaldi si scól'a d) cuartiru liberu, cu 2 chilii pentru invetiatoriulu si cu gradina de legumi e) tacs'a la mortu mare dela cei in mai buna stare 1 fl. v. a. ér dela cei cu stare pana la $\frac{1}{2}$ sesie pamentu 50 cr. v. a. si dela prunci mici 20 cr. v. a. — Totu asemenea si pentru ceealalta.

Dintre recurenti clericii absoluti, preparandii cei câte cu 4 clase gimnasiale — la alegere voru avea preferintia, potu insa recurge, si preparandii absoluti si cu testimoniu de cualificatiune.

Doritorii de a ocupá aceste posturi au a-si trimite recursele loru instruate prescrijeloru stat: org: pana in 18. Iuliu a. c. la Prea On: D. protopresbiteru si Inspectoriu scolariu de cercu alu Chis-Ineului, Petru Chirilescu in Chitighazu (Kétegyház.)

Si in fine, fiesce care recurentu are a se presentá in susu amintit'a comuna in vreo Dumineca séu serbatóre in s. Biserica, spre a-si areta desteritatea in cantari si tipiculu bisericescu.

Siclau in 6 Iuniu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Petru Chirilescu**, protopresbiteru si Inspectoru scolariu.

2—2.

Pentru deplinirea postulu de invetiatoriu la scól'a comunala elementara din *Lescovitia* se publica concursu, cu urmatórele emolumente:

1) 300 fl. v. a. salariu anuale; 2) 12 metri cubici lemne de focu; si 3) locuintia acomodata cu gradina de $\frac{1}{4}$ holda de pamentu.

Dela recurenti se pretinde ca se aiba calificatiunea pedagogica pentru scólele elementare populare, si se posi-éda deplinu limbele serba, romana si magiara.

Recursele instruate trebuintiosu, si adresate catra inal-tulu ministeriu reg. ung. de culte si invetiamentu, se se trimite comitetulu administrativu alu comitatulu Carasiu, in Lugosiu, pana in **15. Iuliu a. c. st. nou.**

Popovici m. p.

2—3.

Pentru vacant'a parochia *Furdea et filia Hasésci* din prott. Fagetului, prin acést'a se escrie a 2 ora concursu cu terminulu pana in **29 Juniu st: v: 1878.**

Emolumintele sunt: Un'a sesiune urbariala de 32 jugere estravilanu, birulu dela 115 de casa cu stola usuata.

Doritorii, cari voescu a competá pe acesta parochia, au recursele loru ale instrúa conformu dispositiuniloru stat. org: bisericescu si a le substerne Preaonoratulu Domnu protopresbiteru *Atanasiu Ioanovicu* in Fagetu.

Furdea et Harsesci in 1 Iuniu 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine **Atanasiu Ioanovicu** protopresbiteru.

2—3.

Nepotendu-se depliní statiunea invatiatoresca dela scól'a gr. or. romana din *Giul'a germana*, ce s'a fostu publicatu in foia „Biserica si scól'a N 12 din a. c; prin acést'a se publica de nou concursu cu terminu de alegere pe Duminec'a din **16 Iuliu st: v. a c.**

Salariulu anuale 400 fl. v. a bani gata; dela fia care imormentare mare 1 fl. dela mica 50 cr; venitul dela unu tasu aloru 4 serbatori mari de peste anu; cortelu liberu si gradina de legumi.

Dela recurenti se recere atestatu de botezu cumca e nascutu romanu gr. or. testimoniu despre examenulu de cualificatiune din sciintiele pedagogice, testimoniu despre absolvarea a 4 clase gimnasiale séu reale, vorbirea si scrierea limbei romane, magiare si germane, si pona la diu'a alegeri in vreo Dumineca se se presenteze in biseric'a din locu pentru de-a si aretá desteritatea in cantare.

Recursurile adresate comitetulu parochialu, se se substerna dlui protopopu si inspectoru de scóle *Petru Chirilescu* in Chitighaz (Kétegyház).

Giul'a germana in 12 Iuniu 1878. Comitetulu parochialu.

in contielegere cei mine: **Petru Chirilescu**, protopresbit. si Inspectoru scolariu.

3—3.

Se escrie concursu pentru ocuparea postulu de invetiatoriu la scól'a gr. or. confesionala romana din comuna *Rusova-noua*, dieces'a Caransebesiului, protopresbiteratulu Bisericeii-albe, comitatulu Carasiu, devenita vacanta prin resignarea de buna-voia a fostulu invetiatoriu *Iosifu Miuocu* — pana $\frac{6}{15}$ **Augustu a. c.** in care di va fi si alegerea.

Emoluminte sunt: a) in bani gata in care e computata: clisa, sare si luminele facendu toate la olalta 110 fl. b) spesele conferintionale 10 fl. c) in naturali optu metie gráu si doispredece meti de cucurdiu; d) 4 orgie de lemne din care are ase incaldi si scól'a; e) doue jugere de pamentu aratoriu clasa prima, o gradina de 600 □-l estravilana, cuartiru liberu si gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati asi asterne recursele loru bine instruate prescrijeloru statut. org. bisericescu pana in 3. Iuliu a. c. st. v: Pre. O. D. *Iosifu Popovicu*, protopopu in Jamu; cáci cele ce vor merge mai tardiu nu se voru luá in considerare.

Si in fine fia care recurentu are a se infatiosá in susu numit'a comuna in vre-o duminica ori serbatóre in s. biseric'a spre a-si aretá desteritatea in cantari si tipicu bisericescu.

Rusova-noua 5. Iuniu, 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopopulu tractualu, **Iosifu Popovicu**,

3—3.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu la scól'a confesionala romana din *Binisu*, protopresbiteratulu Oravitei, Comitatulu Carasiului, escriinduse conformu decisiunei v. Consistoriu concursu pana in 9. Aprilie a. c. si ne aretanduse recurenti pentru dobandirea acestui postu. — Comuna a mai redicatu salariulu invetiatorescu, — deci acuma de nou se deschide concursu pana in **8. Iulie a. c.**

Emolumintele sunt: 500 fl. v. a. in bani gata, sieste orgii de lemne pentru incaldirea scólei, cuartiru liberu, — 2 jugere de pamentu, gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si trimite recursele loru provideute cu documentele necesarii instruate in sensulu statutulu organicu si adresate Comitetulu parochialu, la D. Protopresbiteru *Iacobu Popovicu* in Oravitia.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. Protopresbiteru tractualu.